

1019.

Na osnovu člana 10 stav 3 Zakona sredstvima za zaštitu bilja („Službeni list CG”, broj 51/08 i 18/14), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, uz saglasnost Ministarstva zdravlja, donijelo je

**PROGRAM
MONITORINGA POST-REGISTRACIJSKE KONTROLE SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA ZA 2021. GODINU***

Programom monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Program) određuju se vršioc, broj i vrsta uzoraka, način uzimanja uzoraka, vrsta ispitivanja i kontrolne liste za pesticide.

Cilj Programa je provjera ispravnosti sredstava za zaštitu bilja u prometu i upotrebi na osnovi odabranih aktivnih supstanci koje se nalaze na tržištu i/ili pri upotrebi radi provjere jesu li njihove fizičko-hemijske osobine u skladu sa rješenjima o registraciji i etiketom koja ih prati u prometu, odnosno upotrebi. Svaka promjena u sredstvu za zaštitu bilja može dovesti do promjene efikasnosti sredstva ili opasnosti za ljude, bilje, životinje ili životnu sredinu, kao i primjena koja nije u skladu sa datim uputstvom.

Program ima za cilj utvrđivanje nepravilnosti i njihovo otklanjanje, radi sprovođenja pravovremenih aktivnosti odnosno njihovo povlačenje iz prometa u cilju otklanjanja potencijalne opasnosti za ljude, bilje, životinje ili životnu sredinu. Programom se obuhvataju uzorci najzastupljenijih (dominantnih) šarži sredstava za zaštitu bilja aktivnih supstanci prisutnih na tržištu kako bi se stvorila jasnija slika o ispravnosti određenog sredstva za zaštitu bilja.

Program post-registracijske kontrole vrši se radi provjere ispravnosti sredstava za zaštitu bilja u prometu, kao i provjere da li su njihove fizičko-hemijske osobine u skladu sa rješenjima o registraciji i na etiketi i da li se upotrebljavaju u skladu sa datim uputstvima.

Program je osmišljen tako da obuhvata aktivnu supstancu i sredstvo za zaštitu bilja, što daje bolji uvid u ispravnost i usklađenost sa rješenjima o registraciji na većem broju uzoraka. Pri izboru aktivne supstance uzimaju se u obzir slijedeći faktori: broj sredstava za zaštitu bilja koja sadrže tu aktivnu supstancu, zastupljenost na tržištu, upotreba, nepostojanje podataka o ispitivanju kvaliteta i ispravnosti sa našeg tržišta i dostupnost analitičkih metoda. Program obuhvata sredstva za zaštitu bilja na osnovu aktivnih supstanci odnosno po potrebi i druge aktivne supstance navedene u Listi aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja:

Naziv aktivne supstance, identifikacioni brojevi / Common Name, Identification Numbers CAS (Chemical Abstracts Service) CIPAC (Collaborative International Pesticides Analytical Council)	Čistoća / Purity	IUPAC (International Union of Pure and Applied Chemistry) naziv	Namjena / Category	Rok odobrenja / Expiration of inclusion
CG: piraklostrobin EN: pyraclostrobin CAS N° 175013-18-0; CIPAC N° 657 ID 1219	975 g/kg Fabrička nečistoća dimethyl sulfate (DMS) predstavlja toksikološki rizik i koncentracija ne smije biti veća od 0,0001 % u proizvodu.	methyl N-(2-([1-(4-chlorophenyl)-1H-pyrazol-3-yl]oxymethyl)phenyl) Nmethoxy carbamate	FU, PG	31/01/2022
CG: boskalid EN: boscalid	≥ 960 g/kg	2-Chloro-N-(4'-chlorobiphenyl-2-yl) nicotinamide	FU	31/07/2022
CG: Azoksitrobin EN: Azoxystrobin	≥ 930 g/kg maks. sadržaja toluena 2 g/kg maks. sadržaj Z-izomera 25 g/kg	Methyl (E)-2-{2[6-(2-cyanophenoxy)pyrimidin-4-yloxy] phenyl}-3-methoxyacrylate	FU	31/12/2024

Uzorci se uzimaju sistemom slučajnog uzorka, a u skladu sa analizom rizika i na osnovu postojanja dosadašnjih dokaza o nepravilnostima, kako slijedi:

Sistem rangiranja prioriteta	
Monitoring	Vrsta monitoringa
Nizak nivo prioriteta: -ne postoji dokaz o nepravilnosti (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji ili drugi podaci monitoringa drugih država); -nizak nivo očekivanih nepravilnosti; -upotreba je manje zastupljena.	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti i obezbjeđenja potrebnih informacija.
Srednji nivo prioriteta: -postoji dokaz o nepravilnosti (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji ili drugi podaci monitoringa drugih država); -očekivana pojava nepravilnosti; -upotreba većim dijelom zastupljena; - narastajući priliv i promovisanje upotrebe iz novih izvora.	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti i obezbjeđenja potrebnih informacija, radi praćenja prethodnih rezultata.
Visok nivo prioriteta:	Godišnji monitoring za sredstva za zaštitu bilja sa značajanom

- skoriji dokaz o nepravilnosti (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji ili drugi podaci monitoringa drugih država);
- dokaz da upotreba može biti opasna za ljude, bilje, životinje ili životnu sredinu;
- očekivana pojava promjene efikasnosti sredstva odnosno neefikasnosti, a koja je od izuzetnog značaja za neku primjenu.

upotrebom i/ili ciljani monitoring za identifikovane probleme.

Parametri koji su uzeti u obzir prilikom izrade programa su:

- broj korisnika;
- statistički podaci o potrošnji: zastupljenosti na uvozu;
- upotreba u poljoprivrednoj proizvodnji;
- upotreba na nepoljoprivrednim površinama;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- registrovana sredstva za zaštitu bilja;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja sredstava za zaštitu bilja.

Uzorke sredstava za zaštitu bilja uzimaju fitosanitarni inspektori u skladu sa Kontrolnom listom 1 datom u Prilogu koji čini sastavni dio ovog Programa.

Prilikom uzimanja uzoraka inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa i koji prati uzorak i prilaže se uz izvještaj o ispitivanju koji ovlašćeno pravno lice dostavlja organu uprave nadležnom za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Ispitivanje uzoraka vrše ovlašćene laboratorije u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja.

Ovlašćene laboratorije izvještaj o ispitivanju sa rezultatima ispitivanja dostavljaju inspektorima koji su uzeli uzorak i Upravi.

Izvještaji o ispitivanju, osim rezultata ispitivanja treba da sadrže i kvantifikovane podatke o izvršenim ispitivanjima koje su korišćene u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta odnosno navodi se što je analizom utvrđeno uz obrazloženje tog rezultata.

Ispitivanje uzoraka se vrši se u skladu sa Pravilnikom o metodama za ispitivanje pesticida ("Službeni list SRJ", broj 63/01).

Ako uzeti uzorci ne ispunjavaju utvrđene uslove, ponoviće se uzimanje uzoraka na zahtjev laboratorije.

Parametri koji će se analizirati za sredstva za zaštitu bilja na osnovu aktivne supstance su:

- izgled i boja sredstva;
- pH-vrijednost;
- zapreminska masa;
- stabilnost pjene;
- suspenzibilnost;
- granulometrijski sastav-test na vlažnom situ;
- određivanje aktivnih supstanci u sredstvima za zaštitu bilja, detaljna analiza formulacije.

Najmanja jedinica uzorka: original pakovanje u prometu.

Preporučena količina sredstva u jednom uzorku: 100 ml ili g.

Za sprovođenje Programa odgovorna je Uprava, a aktivna supstanca i broj uzoraka može se mijenjati odnosno povećati prema sredstvima utvrđenim Programom fitosanitarnih mjera, na osnovu mogućeg rizika u skladu sa datim parametrima.

Fitosanitarni inspektori uzimaju uzorke prilikom uvoza i u objektima registrovanim za promet sredstava za zaštitu bilja na veliko i malo.

Ako se prilikom uzimanja uzorka zahtijeva naknada za uzete uzorke, faktura se ispostavlja Upravi, po tržišnoj cijeni na dan uzimanja uzorka, uz fakturu se prilaže i zapisnik inspektora koji ukazuje na zahtjev za naknadu uzetih uzoraka.

Za neispravne uzorke preduzimaju se odgovarajuće propisane mjere u skladu sa zakonom.

Nosioci (Uprava) i izvršiocu programa (inspekcija i laboratorije) obavezni su u skladu sa svojim nadležnostima napraviti izvještaj o sprovođenju Programa:

- Ovlašćena laboratorija – izvještaj o izvršenim ispitivanjima uzoraka i rezultatima laboratorijskih analiza;
- Odsjek za fitosanitarnu inspekciju – izvještaj o sprovođenju plana uzorkovanja, broju uzetih uzoraka i preduzetim inspekcijским mjerama za svaki neispravni uzorak;
- Odsjek za sredstva za zaštitu bilja – završni izvještaj o sprovođenju Programa.

Troškovi za sprovođenje ovog programa, sa poštanskim troškovima nastalim po osnovu ovog programa padaju na teret Uprave.

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbijedena su Budžetom Crne Gore za 2021. godinu: Program 16 002 (Poljoprivreda); Potprogram 16 002 005 (bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi); Aktivnost 16 002 005 001 (Upravljanje i administracija Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove), na poziciji: Aktivnost 16 002 005 004 Program fitosanitarnih mjera prema Programu fitosanitarnih mjera za 2021. godinu.

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

* U ovaj Program prenešena je obaveza, sprovođenja, praćenja i vršenja službenih kontrola, propisana članom 68 Direktive (EZ) br. 1107/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja i ukidanju Direktive Savjeta 79/117/EEZ

Broj: 05-309/21-4387/1
Podgorica, 26. jula 2021. godine

Ministar,
mr Aleksandar Stijević, s.r.

	Crna Gora Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove Fitosanitarna inspekcija	Adresa: Serdara Jola Piletića br.26, 81000 Podgorica, Crna Gora tel: +382 20 201 945 fax: +382 20 201 946 www.ubh.gov.me				
		1. OPŠTI DIO (distributer¹)				
Zakon o sredstvima za zaštitu bilja (Službeni list CG, br. 51/2008, 40/2011 i 18/2014) u daljem tekstu: Zakon; Pravilnik o označavanju sredstava za zaštitu bilja (Službeni list CG, br. 46/2014) u daljem tekstu: Pravilnik;						
Tip kontrole:		Distributer:				
vizuelna ☐		dokumentaciona ☐		na malo ☐		
		na veliko ☐		uvoznik ☐		
Broj predmeta:		Naziv i adresa distributera:				
Datum:		Naziv i adresa objekta:				
Pregledu prisutna stranka ² (ime i prezime):						
2. STRUČNO LICE U OBJEKTU						
2.1 Ima zaposleno lice u stalnom radnom odnosu odgovorno za nabavku, promet, smještaj, čuvanje i izdavanje SZB;		Da ☐		Ne ☐		
2.2 Ima zaposleno lice sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (smjer zaštite bilja), specijalističkim studijama ili poljoprivrednim fakultetom (smjer biljne proizvodnje);		Da ☐		Ne ☐		
2.3 Ime i prezime stručnog lica u objektu:						
2.4 Podaci o stručnoj spremi stručnog lica u objektu:						
2.5 Da li je stručno lice u momentu kontrole prisutno u objektu?		Da ☐		Ne ☐		
2.6 Da li je stručno lice završilo specijalistički kurs za sredstva za zaštitu bilja?		Da ☐		Ne ☐		
2.7 Ako je stručno lice završilo specijalistički kurs za sredstva za zaštitu bilja upisati broj legitimacije:						
*Ako je odgovor na pojedinačna pitanja od 2.1 do 2.7 negativni fitosanitarni inspektor postupa u skladu sa članom 15 stav 1 tačka 1 Zakona o inspekcijском nadzoru ³ radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektor je ovlašćen i obavezan da subjektu nadzora: 1) ukaže na utvrđene nepravilnosti i odredi rok za njihovo otklanjanje; Mjera traje dok se ne otklone nepravilnosti, odnosno dok traju okolnosti zbog kojih su izrečene. Inspektor može preduzeti, istovremeno, i više upravnih mjera ili radnji kada to nalaže javni interes ili cilj nadzora.						
3. PODACI OD ZNAČAJA ZA STATUS						
3.1 Da li je distributer registrovan za obavljanje djelatnosti u CRPS ⁴ ?		Da ☐		Ne ☐		
3.2 Da li je distributer registrovan od strane Uprave za promet sredstava za zaštitu bilja?		Da ☐		Ne ☐		
3.3 Ako je distributer registrovan od strane Uprave za promet sredstava za zaštitu bilja upisati broj rješenja:						
*Ako je odgovor na pitanje 3.2 negativan (izriče se prekršajni nalog) sa u skladu sa članom 53 Zakona ⁵ novčanom kaznom od 500 eura kazniće se za prekršaj: pravno lice, ako: 2) se bavi prometom sredstava za zaštitu bilja, a nije upisan u Registar za promet sredstava za zaštitu bilja na veliko i Registar za promet sredstava za zaštitu bilja na malo (član 6 stav 1); Za prekršaj kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom od 100 eura. Za prekršaj kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura.						
Uslovi za označavanje sredstava za zaštitu bilja						
4. OPIS KONTROLE I SMJERNICE Pakovanje sredstava za zaštitu bilja treba da sadrži:		Provjera uskladenosti (popuniti odgovarajuće polje)				
		DA (pisati 1 bod)	NE (pisati 0 bodova)	n/p	Ukupno bodova	Komentar
4.1 trgovački naziv sredstva za zaštitu bilja pod kojim je sredstvo registrovano;						
4.2 naziv i sjedište odnosno ime, prezime i adresu lica na koje glasi						

¹ Distributer: privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik;² Odgovorno licu u pravnom licu ili lice sa ovlašćenjima odgovornog lica³ Zakon o inspekcijском nadzoru "Službeni list RCG", br. 39/2003 i "Službenom listu CG", br. 76/2009, 57/2011, 18/2014, 11/2015 i 52/2016.⁴ Centralni registar privrednih subjekata⁵ Zakon o sredstvima za zaštitu bilja (Službeni list CG, br. 51/2008, 40/2011 i 18/2014)

rješenje o registraciji (nosilac registracije) i registracioni broj sredstava za zaštitu bilja, ime i adresu odgovornog lica za završno pakovanje i označavanje ako je različito;					
4.3 količinu i naziv svake aktivne supstance i to za: - čvrste supstance, aerosole, isparljive tečnosti (maksimalna tačka ključanja 50 °C) ili viskozne tečnosti (donja granica 1 Pa s na 20 °C), kao % w/w i g/kg; - druge tečnosti/gel formulacije kao % w/w i g/l; i - gasove kao % v/v i % w/w. Ako je aktivna supstanca mikroorganizam, sadržaj se izražava kroz broj aktivnih jedinica/volumen ili težinu ili na bilo koji drugi način relevantan za mikroorganizme npr. broj kolonija po gramu (cfu/g);					
4.4 neto količinu sredstva za zaštitu bilja koja se iskazuje u: g ili kg za čvrste formulacije, g, kg, ml ili l za gasove i ml ili l za tečne formulacije;					
4.5 broj serije i datum proizvodnje;					
4.6 podatke o prvoj pomoći, simptomi trovanja i mjere prve pomoći i liječenja;					
4.7 upozorenja o riziku za ljude, životinje i životnu sredinu, u skladu sa Prilogom 2 Pravilnika;					
4.8 preventivne mjere za zaštitu ljudi životinja i životne sredine, obavještenje o opasnosti i obavještenje o mjerama predostrožnosti iz Priloga 3 Pravilnika;					
4.9 vrstu sredstva za zaštitu bilja prema načinu djelovanja, odnosno suzbijanja štetnog organizma (e.g. insekticid, regulator rasta, herbicid, fungicid itd.) i prema kodnoj oznaci formulacije (prašak za suspenziju, emulzioni koncentrat itd.);					
4.10 namjenu za koje je sredstvo za zaštitu bilja registrovano i specifične poljoprivredne uslove, uslove zdravstvene zaštite bilja i ekološke uslove pod kojima se sredstvo za zaštitu bilja može ili ne može upotrebljavati; ⁶					
4.11 uputstvo za upotrebu i doziranje izraženo u mjernim jedinicama za svaku upotrebu u skladu sa rješenjem o registraciji treba da sadrži: maksimalne doze po hektaru, maksimalan broj primjena u toku godine, vrijeme primjene, vremenski razmak između primjene, način primjene, uticaj na efikasnost sredstva za zaštitu bilja, mogućnost miješanja sa drugim sredstvima za zaštitu bilja, doza koja se izražava u metričkim jedinicama za svaku upotrebu po uslovima iz registracije;					
4.12 vremenski razmak između svake upotrebe sredstva za zaštitu bilja ukoliko je potrebno i: - sadnje usjeva; - sadnje sljedećeg usjeva; - perioda kada se dozvoljava pristup ljudi i životinja (radna karenca); - žetve ili berbe ili prerade uskladištenih poljoprivrednih proizvoda (karenca);i - upotrebe ili upotrebe u ishrani;					
4.13 informacije o mogućoj fitotoksičnosti, o osjetljivosti određenih sorti i o bilo kojoj direktnoj ili indirektnoj negativnoj nus pojavi na bilju i biljnim proizvodima zajedno sa vremenskim razmacima koji se prate između primjene i sadnje: - tretiranog usjeva ili - sljedećeg ili združenog usjeva;					
4.14 odvojeno uputstvo, ako prati sredstvo za zaštitu bilja, sa naznakom: "Pročitajte odvojena uputstva prije upotrebe";					
4.15 uputstva za čuvanje sredstava za zaštitu bilja i pakovanja, navode se podaci o rukovanju pakovanjima, podaci o odlaganju pakovanja (ambalaže) sa napomenom: "Nije namijenjena za ponovnu upotrebu";					
4.16 datum isteka roka upotrebe ispisan na način da se ne može brisati i uklanjati bez oštećenja pakovanja;					
4.17 podatke o minornoj upotrebi sredstava za zaštitu bilja;					

⁶ Podaci iz tačke 4.10 do 4.18 mogu se navesti na odvojenom uputstvu koje se prilaže uz pakovanje sredstva za zaštitu bilja ako je raspoloživ prostor na etiketi odnosno pakovanju nedovoljan za navođenje podataka, a odvojeno uputstvo smatra se sastavnim dijelom etikete.

4.18 kategorije korisnika kojima se registracijom dozvoljena upotreba sredstva za zaštitu bilja					
4.19 Podaci i oznake na pakovanju sredstava za zaštitu bilja treba da budu čitko i jasno naznačeni, a veličina slova na etiketi ne može biti manja od 6 pt (6 pt = 1 nonparel = 2,2563 mm)					
Ukupan broj bodova:					
<p>*Ako je odgovor na pojedinačna pitanja od 4.1 do 4.19 negativan fitosanitarni inspektor postupa u skladu sa članom 15 stav 1 tačka 1 Zakona o inspekcijskom nadzoru⁷ radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektor je ovlašćen i obavezan da subjektu nadzora:</p> <p>1) ukaže na utvrđene nepravilnosti i odredi rok za njihovo otklanjanje;</p> <p>Mjera traje dok se ne otklone nepravilnosti, odnosno dok traju okolnosti zbog kojih su izrečene. Inspektor može preduzeti, istovremeno, i više upravnih mjera ili radnji kada to nalaže javni interes ili svrha i cilj nadzora.</p> <p>**Ako je izvedeni procenat rizika za pojedinačni pesticid po procjeni kritičan (sa izuzetkom zakonom propisanih mjera) fitosanitarni inspektor postupa u skladu sa članom 16 stav 1 tačka 8 Zakona o inspekcijskom nadzoru radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektor je ovlašćen i obavezan da subjektu nadzora</p> <p>8) zabrani proizvodnju, upotrebu ili promet robe ili pružanje usluga;</p>					
Komentari i napomene					
Ime i prezime prisutne stranke⁸			Fitosanitarni inspektor		

Kriterijumi za određivanje stepena rizika:

Redni broj	Stepen rizika	Broj bodova u procentima
1.	neznatan	91 do 100
2.	nizak	81 do 90
3.	srednji	71 do 80
4.	visok	61 do 70
5.	kritičan	60 i manje

⁷ Zakon o inspekcijskom nadzoru "Službeni list RCG", br. 39/2003 i "Službenom listu CG", br. 76/2009, 57/2011, 18/2014, 11/2015 i 52/2016.

⁸ odgovorno licu u pravnom licu ili lice sa ovlašćenjima odgovornog lica

Obrazac o uzorkovanju sredstava za zaštitu bilja u prometu

PODACI O UZORKOVANJU	
Naziv naručioca uzorkovanja	
Datum uzimanja uzorka	
Mjesto uzimanja uzorka	
Ime i prezime službenog lica koja je izvršilo uzorkovanje (<i>čitljivo navesti</i>)	
Telefon za kontakt	
PODACI O UZORKU	
Naziv sredstva za zaštitu bilja	
Proizvođač	
Zastupnik (<i>ako je primjenjivo</i>)	
Aktivna supstanca/supstance (<i>navesti samo naziv</i>)	
Veličina pakovanja	
Broj šarže/lota	
Datum proizvodnje (<i>zaokružiti</i>)	a) originalno otisnut datum proizvodnje: b) ostalo (<i>navesti</i>):
(<i>Zaokružiti</i>)	a) originalno utisnut rok upotrebe: b) ostalo (<i>navesti</i>):
Razlog uzimanja uzorka	a) Program postregistracijske kontrole (formulacija) b) ostalo (<i>navesti</i>)
Ime i prezime službenog lica koje je izvršilo uzorkovanje (<i>velika štampana slova</i>)	
Potpis službenog lica koje je izvršilo uzorkovanje	